Tekst 3

Laelius beschrijft echte vriendschap.

Ik zie de natuurlijke orde voor de mens als volgt: Wij zijn geboren in een situatie waarin alle mensen onderling iets gemeenschappelijks hebben, méér ervan naarmate de onderlinge band nauwer is. Stadgenoten bijvoorbeeld voelen zich meer verbonden met elkaar dan met mensen van elders, familieleden onderling meer dan met vreemden. Geheel op natuurlijke wijze ontstaan deze relaties tussen hen. Maar die natuurlijke band mist een solide basis. Vriendschap in de ware zin van het woord staat ver boven dat soort verbonden zijn. Kijk maar. Uit zulke relaties kun je de hartelijke genegenheid wegdenken, uit vriendschap niet. Is de genegenheid uit zo'n natuurlijke binding weg, dan is het met de vriendschap gedaan, maar het blijven wel buurtgenoten of verwanten.

De oerkracht van vriendschap kun je beseffen als je het zo bekijkt: uit de onbegrensde natuurlijke band tussen alle mensen zondert vriendschap zich af tot een zo innige verbintenis, dat het hele gemeenschapsgevoel wordt vernauwd tot liefde tussen twee mensen, in elk geval tussen weinigen.

Est enim amicitia nihil aliud nisi omnium divinarum humanarumque rerum cum benevolentia et caritate consensio; qua quidem haud scio an excepta sapientia nihil melius homini sit a dis immortalibus datum. Divitias alii praeponunt, bonam alii valetudinem, alii potentiam, alii honores, multi etiam voluptates: beluarum hoc quidem extremum; illa autem superiora caduca et incerta, posita non tam in consiliis nostris quam in fortunae temeritate. Qui autem in virtute summum bonum ponunt, praeclare illi quidem, sed haec ipsa virtus amicitiam et gignit et continet, nec sine virtute amicitia esse ullo pacto potest. Iam virtutem ex consuetudine vitae sermonisque nostri interpretemur, nec eam, ut quidam docti, verborum magnificentia metiamur, virosque bonos eos qui habentur numeremus: Paulos, Catones, Galos, Scipiones, Philos. His communis vita contenta est, eos autem omittamus qui omnino nusquam reperiuntur.

Tales igitur inter viros amicitia tantas opportunitates habet quantas vix queo dicere. Principio qui potest esse vita vitalis, ut ait Ennius, quae non in amici mutua benevolentia conquiescit? Quid dulcius quam habere quicum omnia audeas sic loqui ut tecum? Qui esset tantus fructus in prosperis rebus nisi haberes qui illis aeque ac tu ipse gauderet? Adversas vero ferre difficile esset sine eo qui illas gravius etiam quam tu ferret.

Cicero, Laelius / De Amicitia 19-22